

4. Кондратьєв Я.Ю., Ліпкан В.А. Концепція національної безпеки України: теоретико правові аспекти зарубіжного досвіду. Київ: Національна академія внутрішніх справ України, 2003. 20 с.

5. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради*. 1996. № 30. Ст. 141.

6. Ліпкан В.А. Синергетичний і гомеостатичний підходи до системи національної безпеки. *Науковий вісник національної академії внутрішніх справ*. 2003. № 2. С. 104-111.

7. Мігус І.П., Лаптев С.М. Необхідність розмежування понять «загроза» та «ризик» при діагностиці економічної безпеки суб'єктів господарювання. *Ефективна економіка*. № 12. 2011. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_12_5

8. Третяк В.В. Економічна безпека : сутність та умови формування. *Економіка і держава*. 2010. № 1. С. 6–8.

9. Шевченко М.М. Функції та завдання системи забезпечення національної безпеки України в сучасних умовах. *Науково-інформаційний вісник Академії національної безпеки*. 2014. № 3–4. С. 14–24.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-127>

УПРАВЛІНСЬКІ КАТЕГОРІЇ В ПУБЛІЧНОМУ ПРАВІ ТА ЇХ КОНФЛІКТ ІЗ КАТЕГОРІЯМИ НАУКИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Соломаха А. Г.

кандидат юридичних наук, адвокат

У зв'язку із тим, що адміністративне право є однією із головних публічних галузей національного права, пропонуємо більш широко розглянути дану проблематику, а саме, шляхом аналізу наукових підходів до визначення місця менеджменту в публічному праві та діяльності публічно-владних суб'єктів.

Наприклад, К. Бугайчук, досліджуючи місце публічного адміністрування в категоріальному апараті адміністративного права, стверджує: «Публічне адміністрування має розглядатися з позицій публічного менеджменту (public management) як діяльність, що здійснюється всередині системи певного суб'єкта публічної адміністрації та спрямована на оптимізацію його організаційної структури, розроблення та ухвалення управлінських рішень, планування та координацію роботи усіх зацікавлених суб'єктів, раціональний

розподіл повноважень, організацію інформаційного, кадрового, документального, психологічного, наукового та фінансового забезпечення» [1, с. 11].

Отже, К. Бугайчук визнає факт існування публічного менеджменту, натякаючи на те, що менеджмент сьогодні потрібно поділяти в залежності від сфери реалізації на два види – приватний і публічний. Цей факт свідчить, що «менеджмент» як категорія, яка раніше була обмежена рамками комерційних відносин, предметами економічних наук та приватною сферою суспільних відносин, яка не завжди регламентувалася нормами права, сьогодні вийшла за ці межі і стала характеризувати подібні «управлінські процеси» і в публічно-правовій сфері. З цими думками повністю погоджуємось і підтримуємо, адже, на нашу думку, професійний менеджер зможе підвищити ефективність діяльності будь-якої організації, незалежно від того, очолює він публічно-владну структуру чи комерційну організацію. У зв'язку із тим, що менеджер працює із людьми, а не з об'єктами матеріального світу, він оточує себе помічниками (професіоналами-спеціалістами), які допомагають йому зорієнтуватись у специфіці діяльності даної організації, і його головне завдання – об'єднати (згрупувати) всіх підлеглих у досягнення поставлених перед організацією цілей та вирішенні існуючих завдань. Це зможе зробити людина, яка розбирається в людях, а не в об'єктах управлінського впливу.

Втім, думки К. Бугайчука викликають з нашого боку і певні зауваження.

По-перше, якщо вчений сам визнає факт існування поняття «публічний менеджмент», навіщо його підміняти поняттям-синонімом «публічне адміністрування»? Більш того, в сучасних публікаціях із адміністративного права більшість вчених визнають поняття «публічне адміністрування» системо-утворюючою категорією адміністративного права, яка повинна об'єднати навколо себе всі інші категорії та інститути даної галузі права [2, с. 41; 3, с. 31]. У тому ж вигляді (змістовному наповненні), яке пропонує К. Бугайчук, публічне адміністрування не в змозі ані об'єднати навколо себе інші категорії, ані розкрити логічний зв'язок із іншими інститутами адміністративного права. Пояснюється це тим, що внутрішньо-організаційні відносини, що складаються в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування та які регулює адміністративне право, є незначними у загальному обсязі суспільних відносин, що входять до предмету адміністративного права. Вони настільки специфічні, що загальні знання про ці відносини не можна розповсюдити на всі інші відносини адміністративно-правового регулювання.

Тобто, замість того, щоб використати в своєму дослідженні поняття «публічний менеджмент», К. Бугайчук підбирає до нього поняття-синонім, яке і використовує в подальшому дослідженні адміністративно-правових явищ як ключову наукову категорію.

По-друге, штучне перетворення управлінської категорії «публічний менеджмент» в категорію для дослідження публічно-правових явищ – «публічне адміністрування» не дало жодних позитивних результатів для науки адміністративного права. Більш того, К. Бугайчук сам наголошує на тому, що головним заданням його дисертаційного дослідження було ««розкриття сутності публічного адміністрування як управлінської категорії» [1, с. 3], а не правової категорії. Наука адміністративного права часто запозичує категорії інших наук для дослідження адміністративно-правових явищ і процесів, але це відбувається лише тоді, коли немає відповідних понятійних аналогів в категоріальному апараті адміністративного права. Стосовно ж внутрішньо-організаційних відносин в органах державної влади та місцевого самоврядування наука адміністративного права завжди мала відповідний «науковий інструментарій». Ці відносини досліджувались шляхом використання понять «управлінські відносини», «службові відносини», «відносини підпорядкування» тощо. Всі із вказаних нами понять без проблем могли б бути використані в адміністративному праві для пояснення специфіки внутрішньо-організаційних відносин в органах державної влади та місцевого самоврядування. Використання ж в правових дослідженнях економічних чи управлінських категорій без дотримання озвучених вище вимог, призводить до того, що результати цих досліджень є корисними для розвитку певної економічної чи управлінської науки, і марними для розвитку юридичної науки.

Це пояснення співвідношення «менеджменту» і «публічного адміністрування» та подібні до нього можливо і мають якийсь позитивний ефект для розвитку науки «менеджмент», але не дозволяють розкрити правову природу як внутрішньо-організаційних відносин всередині державних органів та місцевого самоуправління, так і їх зовнішньоорганізаційну діяльність по відношенню до суб'єктів приватного права (фізичних та юридичних осіб). Менеджмент це достатньо великий набір організаційних засобів впливу керівника на підлеглих йому людей, серед яких правові засоби займають незначне місце. Тому, коли представники науки «менеджмент» аналізують процеси, що відбуваються в сфері публічного управління, вони не зосереджуються виключно на аналізі правових засобів, а намагаються охопити весь спектр засобів впливу на людей, включаючи психологічні, морально-етичні та ін. Коли ж представники адміністративного права досліджують процеси, що відбуваються в публічному управлінні, то у сферу їх інтересу попадають або суспільні відносини, що вже врегульовані адміністративним правом, або суспільні відносини, які можуть бути врегульовані адміністративним правом, бо охоплюються «об'єктом адміністративно-правового регулювання» (тобто сферою потенційних інтересів адміністративного права). Таким чином, особливості здійснення публічного менеджменту якщо і стають предметом дослідження адміністративного права, то тільки в частині

вже існуючого чи потенційно можливого адміністративно-правового регулювання.

Література:

1. Бугайчук К.Л. Публічне адміністрування в органах Національної поліції: Автореф. дисер. докт. юрид. наук: 12.00.07; Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2020. 40 с.
2. Мельник Р.С., Бевзенко В.М. Загальне адміністративне право: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.С. Мельника. К.: Ваїте, 2014. 376 с.
3. Курс адміністративного права України: підручник / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, І.Д. Пастух В.Д. Сущенко [та ін.] за ре. В.В. Коваленка. К.: Юрінком Інтер, 2012. 808 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-128>

ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Стефанчишен Р. В.

*доктор філософії в галузі права
ORCID ID: 0009-0004-2878-7551*

На сучасному етапі розвитку суспільних відносин є ряд факторів, які юридично детермінують трансформацію основоположних засад правових регуляторів. Не виключенням є діючий в Україні правовий режим воєнного стану. Тривалий час, питання воєнного стану не піднімалось і залишалось виключно теоретичним. Натомість з 24 лютого 2022 року, Українська держава функціонує в умовах воєнного стану. За таких умов, сутність правового режиму воєнного стану, його властивості та вплив на усталені управлінські регулятори мають бути доктринально опрацьованими з врахуванням сфери правозастосування.

При цьому, всі ці зміни, в тій чи іншій мірі впливають правовий режим як на нормативний порядок регулювання державою правових засобів, спрямований на створення умов для задоволення інтересів суб'єктів права, який виражається у специфіці способів і гарантій їх реалізації і заснований на дії спільних принципів, що приводять усі його елементи у впорядковану систему.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» воєнний стан визначається як різновид особливого правового